

Program wsparcia domykania obiegu w procesach produkcyjnych zgodnie z modelem Gospodarki o Obiegu Zamkniętym

Opracowanie: Sylwia Rink, Sekcja Projektów Pilotażowych, Departament Analiz i Strategii PARP

RAPORT czerwiec 2024

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	2
1. KONTEKST PROCESU PROJEKTOWEGO	3
2. ODBIORCY PROGRAMU	4
3. CELE PROGRAMU.....	5
4. OPIS PROGRAMU WSPARCIA	6
Etap 1.....	7
Etap 2.....	11
Promocja pilotażu.....	13
5. POMIAR EFEKTÓW I EWALUACJA PROJEKTU	14
Zidentyfikowane ryzyka wdrażania programu	16
6. PROCES PROJEKTOWY	17
Uczestnicy/czki procesu projektowego	17
Metodologia	17
Start projektu	20
Testowanie I	20
Testowanie II	25
Prototyp III: spis najważniejszych zmian	26

WSTĘP

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie wyników prac nad nowym instrumentem wsparcia firm w obszarze gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ). Program będzie pilotażowo wdrażany w ramach projektu Inno_LAB, który ma być realizowany w latach 2024-2029 przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii i Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości. Misją inno_LAB jest rozwój krajowego ekosystemu innowacji oraz udoskonalanie sposobów wsparcia rozwoju innowacji w Polsce przy udziale środków publicznych. Zaplanowanie odpowiednich narzędzi wspierających rozwój innowacji, dopasowanych do uwarunkowań krajowych ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia skuteczności krajowego ekosystemu innowacji.

Temat wsparcia firm w obszarze gospodarki cyrkularnej został podjęty przez PARP jako kontynuacja procesu projektowego prowadzonego na przełomie 2020/2021 r. w metodyce *systems thinking*, którego celem było opracowanie zestawu propozycji działań i instrumentów wspierających przedsiębiorstwa we włączaniu się w gospodarkę o obiegu zamkniętym. Ich wdrożenie finalnie miało doprowadzić do tego, żeby polska gospodarka rozwijała się przy zachowaniu odtwarzalności zasobów (nie bazując na wzroście ich konsumpcji), a polskie firmy funkcjonowały w kompletnych i cyrkularnych łańcuchach wartości.

Proponowany w niniejszym raporcie program wpisuje się w inne działania realizowane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, których celem jest wspieranie firmy w przechodzeniu na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Należą do nich m.in. programy wsparcia bezpośredniego w formie dotacji, takie jak: „Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP, Etap I – Opracowanie modelu biznesowego GOZ-transformacji” oraz „ETAP II – Wdrożenie modelu biznesowego GOZ-transformacji”, finansowane z Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW), „Inwestycje we wdrażanie technologii i innowacji środowiskowych, w tym związanych z GOZ” w ramach programu Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz programy edukacyjne: „GOZ – to się opłaca”, finansowany z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego i „Akademia Transformacji Cyrkularnej dla Biznesu” (FEPW).

1. KONTEKST PROCESU PROJEKTOWEGO

Światowa gospodarka zużywa znacznie więcej zasobów niż jest w stanie odtworzyć lub użyć ponownie. Kwestia rozdzielenia wzrostu gospodarczego od zużycia zasobów wkracza do centrum polityk rozwojowych wielu krajów, w tym staje się jednym z głównych priorytetów Unii Europejskiej.

Widać to w przyjętym przez Komisję Europejską w marcu 2020 roku nowym Planie Działania na Rzecz Gospodarki o Obiegu Zamkniętym. Stanowi on jeden z głównych filarów Europejskiego Zielonego Ładu, nowej agendy Europy na rzecz zrównoważonego rozwoju. Przejście UE na gospodarkę o obiegu zamkniętym zmniejszy presję na zasoby naturalne oraz przyczyni się do zrównoważonego rozwoju i stworzenia miejsc pracy. Jest to również warunek konieczny do osiągnięcia celu neutralności klimatycznej UE do 2050 roku i powstrzymania utraty bioróżnorodności.

Powyższy plan działania zapowiada inicjatywy obejmujące cały cykl życia produktów. Dotyczy on sposobu projektowania produktów, promuje procesy gospodarki o obiegu zamkniętym, zachęca do zrównoważonej konsumpcji i ma na celu przeciwdziałanie powstawaniu odpadów i zapewnienie, że zasoby pozostają w gospodarce UE tak długo, jak to możliwe.

Rozwiązania, które są wprowadzane w ramach nowego planu działania, mają na celu:

- uczynienie zrównoważonych produktów normą w UE,
- wzmocnienie pozycji konsumentów i zamawiających z sektora publicznego,
- skupienie działań na sektorach, które zużywają najwięcej zasobów i gdzie potencjał obiegu zamkniętego jest wysoki, takich jak: elektronika i ICT, baterie i pojazdy, opakowania, tworzywa sztuczne, tekstylia, budownictwo i budynki, żywność, woda i składniki odżywcze,
- zmniejszenie ilości odpadów,
- sprawienie, by obieg zamknięty działał na rzecz ludzi, regionów i miast,

- przewozenie globalnym wysiłkom na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym¹.

Wykorzystanie zasobów i gospodarka o obiegu zamkniętym to również jeden z obszarów raportowania niefinansowego wg Europejskich Standardów Sprawozdawczości Zrównoważonego Rozwoju i Dyrektywy o sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSRD). Obecne regulacje nie wymuszają wprost raportowania przez MSP, jednakże te podmioty, których regulacje dotyczą (duże podmioty, małe i średnie spółki giełdowe), będą zobligowane do raportowania danych z pełnych łańcuchów wartości, czyli także obejmujących własnych poddostawców i kooperantów. Można przypuszczać, że w konsekwencji wprowadzonych regulacji, prędzej czy później większość podmiotów MSP dostarczających zarówno produkty jak i usługi, będzie zobowiązanych do zbierania i raportowania danych m.in. w obszarze GOZ, jak i dotyczących emisji gazów cieplarnianych. Wprowadzane formy wsparcia firm powinny zatem pozwalać na ich uświadamianie na temat nadchodzących wymogów oraz sprzyjać wprowadzaniu realnych zmian w przedsiębiorstwach.

2. ODBIORCY PROGRAMU

Program adresowany jest do małych i średnich firm produkcyjnych, które chcą podjąć działania ukierunkowane na domykanie obiegu w procesach produkcyjnych, zgodnie z modelem gospodarki o obiegu zamkniętym w oparciu o ekoinnowacje. Poszczególne pojęcia dotyczące grupy odbiorców zostały doprecyzowane następująco:

- Przez małe i średnie firmy produkcyjne rozumiemy: małych lub średnich przedsiębiorców prowadzących działalność produkcyjną, oferujących swoje wyroby na sprzedaż, prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru, oraz przynajmniej w jednym zamkniętym roku obrotowym trwającym 12 miesięcy, w okresie 3 lat poprzedzających rok, w którym złożyli wniosek osiągnęli przychody ze sprzedaży nie mniejsze niż 2 miliony złotych.
- Gospodarka o obiegu zamkniętym to model gospodarczy, w którym przy zachowaniu warunku wydajności: wartość dodana surowców/zasobów, materiałów i produktów

---

¹ https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en, dostęp z dnia 18.06.2024 r.

jest maksymalizowana lub/i ilość wytwarzanych odpadów jest minimalizowana, a powstające odpady są zagospodarowywane zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami (zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowywanie do ponownego użycia, recykling, inne sposoby odzysku, unieszkodliwienie).

- Ekoinnowacja to wszystkie formy innowacji – technicznych i pozatechnicznych – które stwarzają szanse dla przedsiębiorstw oraz przynoszą korzyści środowisku dzięki zapobieganiu negatywnemu wpływowi na środowisko lub ograniczaniu go, bądź też dzięki optymalizacji wykorzystania zasobów. Ekoinnowacje są ściśle powiązane ze sposobem, w jaki wykorzystujemy zasoby naturalne oraz z tym, jak produkujemy i konsumujemy, a także z pojęciami efektywności i przemysłu ekologicznego. Ekoinnowacja może być technologią środowiskową lub produktem, który jest wynikiem ekoprojektowania.

Firma produkcyjna chcąc wziąć udział w programie, zapewnia uczestnictwo zespołu składającego się z osób odpowiedzialnych za poszczególne obszary funkcjonowania firmy. Zarząd uczestniczy w procesie w momentach decyzji strategicznych, budżetowych.

3. CELE PROGRAMU

Poprzez projektowany instrument chcemy wprowadzić zmianę na dwóch poziomach: gospodarki oraz firmy.

Oczekiwane zmiany na poziomie:

Gospodarki:

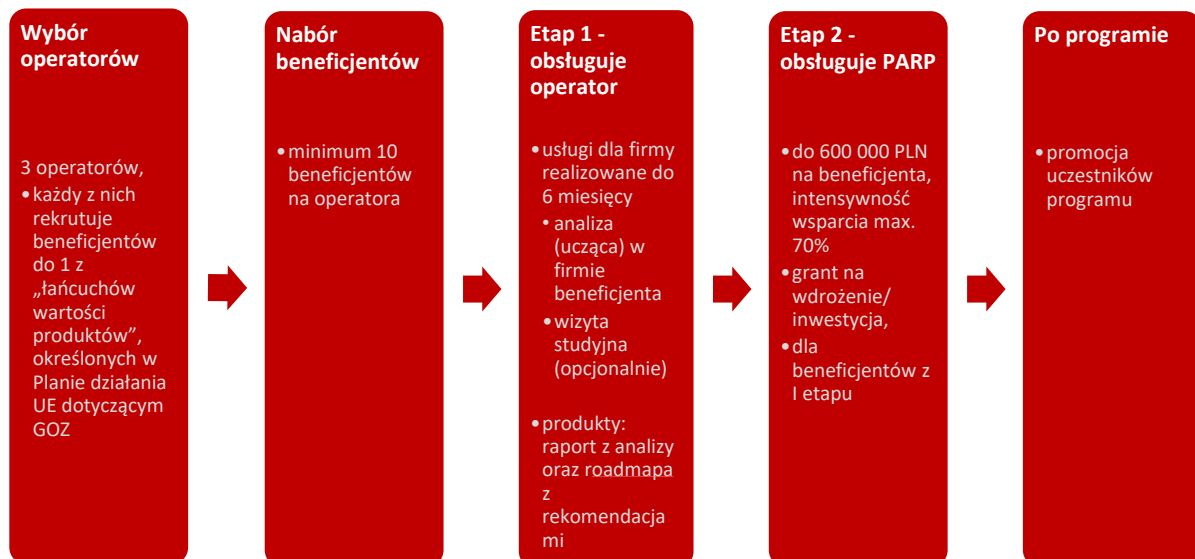
- mniejsza ilość zużywanych surowców pierwotnych,
- redukcja ilości generowanych odpadów,
- minimalizowanie miejsc utylizacji odpadów.

Firmy:

- mniejsze zużycie surowców pierwotnych,
- redukcja odpadów,

- większa ilość odpadów włączonych ponownie do procesu produkcyjnego,
- zredukowane koszty związane z utylizacją odpadów,
- większa zdolność do współpracy z podmiotami wymagającymi spełniania wymogów GOZ w łańcuchach wartości,
- zwiększenie kompetencji do samodzielnej identyfikacji obszarów do zmiany w obszarze GOZ,
- poszerzenie wiedzy jak wdrożyć ww. zmiany.

4. OPIS PROGRAMU WSPARCIA

Pilotaż składa się z dwóch etapów:

Etap 1

Celem etapu 1 jest wypracowanie mapy drogowej w zakresie domykania obiegu w procesach produkcyjnych firmy, zgodnie z modelem gospodarki o obiegu zamkniętym, w oparciu o ekoinnowacje. Ma ona być efektem wspólnej pracy zespołu ekspertów oraz pracowników skierowanych przez beneficjenta do projektu (czas trwania etapu w firmie: max. 6 miesięcy).

Etap 1 realizowany będzie za pośrednictwem 3 operatorów wybranych w konkursie, którzy otrzymają grant nie wyższy niż 800 000 PLN każdy przeznaczony na realizację usług w programie dla minimum 10 beneficjentów w okresie 12 miesięcy.

Etap 2

Etap 2 organizowany będzie przez PARP. Obejmuje wsparcie firm w postaci dotacji na inwestycję, której celem jest wdrożenie w firmie wybranych rozwiązań opracowanych w mapie drogowej w etapie 1 (czas trwania: maksymalnie 12 miesięcy).

Etap 1

Wybrani w konkursie operatorzy będą świadczyli usługi beneficjentom końcowym.

Program będzie realizowany w następujących krokach:

1. Rekrutacja do programu
2. Przeprowadzenie diagnozy „uczącej”
3. Opracowanie raportu z diagnozy oraz roadmapy z rekomendacjami
4. Przeprowadzenie wizyty studyjnej (opcjonalnie)

Krok 1: Rekrutacja do programu

Każdy z operatorów rekrutuje do programu beneficjentów wyłącznie w ramach jednego z „łańcuchów wartości produktów”, wybranego na etapie udziału w konkursie na operatorów, określonych w Planie działania UE dotyczącym GOZ tj.:

- Elektronika i ICT,
- Baterie akumulatory i pojazdy
- Opakowania
- Tworzywa sztuczne
- Wyroby włókiennicze
- Budownictwo i budynki
- Żywność, woda i składniki odżywcze.

Krok 2: Przeprowadzenie diagnozy „uczącej”

Przeprowadzenie diagnozy procesów produkcyjnych w firmie i analizy technologicznej ma na celu przygotowanie rekomendacji zmian ukierunkowanych na domykanie obiegu w w/w procesach zgodnie z modelem gospodarki o obiegu zamkniętym w oparciu o ekoinnowacje. Analiza ma pozwolić na identyfikację tzw. „hot spotów”, czyli miejsc kluczowych dla transformacji przedsiębiorstwa.

Obejmować ona powinna:

- wstępną analizę przedsiębiorstwa pod kątem: technologicznym, organizacyjnym, logistycznym, produkcyjnym/produktowym, sprzedażowym,
- analizę przedsiębiorstwa pod kątem domykania obiegu w w/w procesach, zgodnie z modelem gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), w oparciu o ekoinnowacje (należy skupić się na przepływach materiałów i surowców),
- przegląd wymogów środowiskowych (jak projektowane przedsięwzięcie jest zgodne i wpisuje się w założenia GOZ, regulacje prawne, oddziaływanie środowiskowe branży/sektora, zasadę zrównoważonego rozwoju),
- opis sposobu opracowania założeń projektu dot. domykania obiegu w w/w procesach zgodnie z modelem gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), w oparciu o ekoinnowacje,
- wyznaczać segmenty działalności przeznaczone do zmian pod kątem domykania obiegu w w/w procesach zgodnie z modelem GOZ, w oparciu o ekoinnowacje².

Diagnoza ma mieć charakter „uczący” tzn. angażować kadrę firmy w jej przeprowadzanie i w wypracowanie rekomendacji. Ma pozwolić na uczenie się załogi, zwiększenie świadomości w obszarze GOZ i ESG oraz uczestniczenie w przeprowadzaniu zmiany/domykaniu obiegu w produkcji.

Proces powinien zawierać m.in. elementy pracy warsztatowej.

---

² Zakres diagnozy opracowany na podstawie wymaganych założeń dot. modelu biznesowego GOZ-transformacji w poddziałaniu 1.3 FEPW.

Krok 3: Opracowanie raportu z diagnozy oraz roadmapy z rekomendacjami

Raport powinien zawierać opis sposobu przeprowadzenia diagnozy i zrealizowanych w jej ramach czynności, wnioski z niej wynikające, roadmapę z rekomendacjami zmian procesów ukierunkowanych na domykanie obiegu w przedsiębiorstwie zgodnie z modelem GOZ oraz:

- harmonogram działań,
- wykaz inwestycji w środki trwałe związane z domykaniem obiegu w procesach produkcyjnych,
- struktura kosztów planowanej inwestycji,
- wskaźniki opisujące zmiany działalności związane z GOZ³,
- opis sposobu zarządzania ryzykiem w procesie wdrażania,
- wskazanie jak rekomendowane zmiany wpływać mogą na kooperantów beneficjenta,
- opis sposobu realizacji zasad zrównoważonego rozwoju.

Krok 4 - Wizyty studyjne

Firma będzie miała możliwość wzięcia udziału w szytych na miarę wizytach studyjnych w krajowych i zagranicznych firmach (lub jednostkach naukowych) w celu pozyskania wiedzy o możliwościach technologicznych dla planowanej zmiany procesów produkcyjnych i wyzwaniach z nimi związanych. Koszty dojazdu i zakwaterowania pokrywane są przez beneficjenta. Wizyty te nie są obowiązkowe.

Zadania operatora w pilotażu

- komunikacja i promocja programu,
- rekrutacja i ocena przedsiębiorców pod kątem spełnienia warunków udziału w programie (minimum 10 firm w trakcie 12 miesięcy),

---

³ Źródło: Projekt oto-GOZ "Opracowanie systemu wskaźników pomiarowych, umożliwiających ocenę postępu w transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym oraz wpływu gospodarki o obiegu zamkniętym na rozwój społeczno-gospodarczy na poziomie mezoekonomicznym (regionów) i makroekonomicznym (gospodarki narodowej)" współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach pierwszego konkursu na projekty otwarte w ramach Strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych "Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków GOSPOSTRATEG.

- zapewnienie ekspertów,
- organizacja procesu diagnozy i realizacji procesów zgodnie z metodyką diagnozy „uczącej” (w oparciu o ofertę złożoną w konkursie),
- uświadamianie pracowników beneficjentów w tematyce GOZ i ESG,
- wypracowanie roadmapy z rekomendacjami zmian procesów ukierunkowanych na domykanie obiegu w przedsiębiorstwie zgodnie z modelem GOZ dla minimum 10 firm,
- pozyskanie podmiotów w których odbywają się wizyty studyjne,
- organizacja wizyt studyjnych,
- przygotowanie dokumentacji niezbędnej do rozliczenia projektu,
- monitorowanie pracy oraz zaangażowania beneficjentów i ekspertów.

Wybór operatora

Ocenie podlegać będzie:

- doświadczenie operatora w przeprowadzaniu transformacji firm w kierunku GOZ (w tym w świadczeniu usług doradczych i szkoleniowych w tym obszarze), w tym wykazanie realizacji 3 konkretnych zakończonych projektów, dotyczących domykania obiegu w procesach produkcyjnych.
- zespół ekspercki z danego łańcucha wartości produktów, którego dotyczy projekt operatora. Eksperti powinni wykazywać się doświadczeniem w przeprowadzaniu transformacji firm w kierunku GOZ. Wśród ekspertów powinna znajdować się co najmniej jedna osoba wyspecjalizowana w obszarze technologii służących domykananiu obiegu w procesach produkcyjnych, z praktycznym doświadczeniem w ich wdrażaniu.
- metodyka pracy obejmująca opis sposobu przeprowadzenia rekrutacji firm dla wybranego łańcucha wartości produktów oraz realizacji założeń „analizy uczącej”, a szczególnie: sposób prowadzenia procesu oraz uświadomienia pracowników w obszarze podstaw GOZ i ESG, stosowane narzędzia, propozycja doboru zespołu beneficjenta, sposób zaangażowania pozostałych pracowników firmy w transformację w kierunku GOZ.

- opis realizacji zasad 6R w kontekście zadań operatora (w tym owskaźnikowane parametry wejścia i wyjścia w projekcie). Przy weryfikacji realizacji wskaźnika 6R zdecydowano o premiowaniu wyżej niż pozostałe zasady R, wykazania stosowania zasady Refuse, Reduce, Reuse, Recover.

W ofercie operator przedstawi ponadto liczbę godzin przeznaczonych na poszczególne zadania oraz wskaże osoby odpowiedzialne za ich realizację.

Operatorem może zostać tylko podmiot prowadzący działalność gospodarczą (w przypadku fundacji konieczne jest prowadzenie działalności), w przypadku firm zagranicznych konieczne jest posiadanie zarejestrowanej działalności w KRS (np. oddział) w Polsce. Pilotaż dopuszczać będzie pełnienie funkcji operatora przez partnerstwa kilku podmiotów lub lidera z podwykonawcami, instytucje naukowe lub duże firmy doradcze.

PARP umożliwi operatorom udział w działaniach animacyjnych i networkingowych organizowanych przez PARP, w tym spotkań z ministerstwami i innym instytucjami rządowymi oraz członkami ekosystemu innowacji.

Wycena i rozliczanie 1. etapu

PARP ustala katalog kosztów kwalifikowanych i zadania operatora. Na tej podstawie operator opracowuje budżet. Dla każdego zadania wskazuje koszty kwalifikowane oraz sposób ich realizacji. Koszty operator wykazuje na podstawie dokonanego rozeznania rynku. Każde zadanie będzie rozliczane za pomocą dokumentów potwierdzających osiągnięcie wskaźników dla kwoty ryczałtowej. Opracowane roadmapy będą zatwierdzane przez ekspertów zatrudnionych do tego celu przez PARP.

Etap 2

W etapie 2. uczestniczyć mogą jedynie beneficjenci uczestniczący w etapie 1., posiadający opracowaną roadmap'ę z rekomendacjami zmian w procesach produkcyjnych, ukierunkowanych na domykanie obiegu, zgodnie z modelem gospodarki o obiegu zamkniętym, w oparciu o ekoinnowacje.

Składają oni do PARP wnioski o wsparcie, polegające na finansowaniu inwestycji wynikającej z rekomendacji wypracowanych w procesie diagnozy w 1. etapie (inwestycja może dotyczyć jednego lub kilku z obszarów roadmapy), w wysokości do 600 000 PLN (pomoc de minimis), maksymalnie 70% kosztów kwalifikowanych.

Ocenić podlega:

- zgodność przedmiotu wniosku z treścią roadmapy,
- wskaźniki dla inwestycji na podstawie roadmapy,
- formalne warunki do uzyskania wsparcia (w tym do pomocy de minimis),
- zapewnienie spełnienia zasad horyzontalnych dla FENG.

W przypadku pozytywnej oceny PARP podpisuje z beneficjentem umowę, w której zawarte jest zobowiązanie do wdrożenia rekomendacji z ROADMAPY (lub jej fragmentu).

Produktem etapu jest wdrożona ekoinnowacja.

Koszty kwalifikowane w 2. etapie programu to:

- zakup środków trwałych (nowych) o odpowiednich parametrach; modernizacja maszyny (np. zakup modułu),
- wartości niematerialne i prawne, zakup wiedzy,
- usługi doradcze (max. 5% wydatków kwalifikowanych), niezbędne do wdrożenia inwestycji.

Rozliczenie zakupionych środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych nastąpi na podstawie kosztów rzeczywistych tj. faktur, potwierdzeń zapłaty, zawartych umów, protokołów odbioru, ewidencji środków trwałych.

Po zakończeniu 2 etapu PARP będzie promował uczestników w ramach części animacyjnej programu inno_LAB poprzez przedstawianie studiów przypadku, opartych o ich procesy transformacji. Pozostałe planowane narzędzia promocji obejmują: media społecznościowe, artykuły sponsorowane (np. w Pulsie Biznesu).

Uczestnicy programu zostaną zobowiązani do wyrażenia zgody na informowanie przez PARP opinii publicznej o wdrożonych przez nich rozwiązaniach w zakresie opisanego jako dobrej

praktyki oraz na udział w co najmniej 1 wydarzeniu organizowanym przez PARP, w celu zaprezentowania rozwiązania.

Promocja pilotażu

Działania promocyjne będą ukierunkowane na dwie grupy odbiorców:

- Potencjalnych kandydatów/przedstawicieli kandydatów na operatorów np. ekspertów grupy KIS GOZ przy Ministerstwie Innowacji i Technologii, parków technologicznych i innych instytucji otoczenia biznesu, instytucji naukowych, podmiotów świadczących usługi w poddziałaniu 1.3. PO PW oraz zaangażowanych jako wykonawcy w programie FERS „GOZ to się opłaca” oraz przedstawicieli samorządu gospodarczego, działającego w zdefiniowanych obszarach łańcuchów wartości.

Przekaz powinien koncentrować się na przedstawieniu oferty programu ze wskazaniem wymogów w zakresie wymaganego doświadczenia w konkursie na wybór operatora, zidentyfikowanych korzyści np. udziału w prestiżowym pilotażu oraz przedstawieniu uproszczonej formuły rozliczania operatora (ryczałt, możliwość zatrudniania podwykonawców).

Proponowane kanały komunikacji: spotkania bezpośrednie w małych grupach, podstrona na portalu PARP na temat pilotażu, mailing do wybranych grup odbiorców, informacje przekazywane podczas realizacji innych działań PARP dotyczących GOZ.

- Przedsiębiorców:
Działania promocyjne zgodnie z założeniami programu realizują wybrani operatorzy, którzy w oparciu o zdefiniowane warunki rekrutacji dla określonych łańcuchów wartości prowadzą promocję i rekrutację w ramach budżetów swoich projektów. PARP prowadzi natomiast ogólną kampanię informacyjną o nowym instrumencie poprzez webinary, filmy, wywiady oraz prezentuje pilotaż podczas realizacji działań informacyjno-edukacyjnych Agencji na temat GOZ na stronach internetowych PARP i w social mediach. Pokazuje korzyści ekonomiczne z wdrożenia GOZ przez firmy,

możliwość zużywania mniejszej ilości zasobów (materiałów, surowców, energii, wody).

5. POMIAR EFEKTÓW I EWALUACJA PROJEKTU

Pilotaż będzie podlegał ewaluacji, której celem ogólnym będzie weryfikacja jego zasadności.

Oczekiwane efekty pilotażu zostały odzwierciedlone w postaci wymienionych poniżej wskaźników. Dane zgromadzone w ramach sprawozdawczości posłużą pomiarowi wskaźników produktów i rezultatów bezpośrednich. Pomiar rezultatów odroczonego będzie elementem ewaluacji pilotażu, która przeprowadzona zostanie około sześciu miesięcy po jego zakończeniu.

Produkty

Uczestnicy pilotażu – proponowane wskaźniki:

- liczba przedsiębiorców biorących udział w 1. etapie,
- liczba przedsiębiorców biorących udział w 2. etapie,
- liczba przedsiębiorców, którzy aplikowali o udział w 2. etapie.

Roadmapy – proponowane wskaźniki:

- liczba sporządzonych roadmap,
- liczba map przyjętych przez PARP na koniec 1. etapu.

Analizy/diagnozy uczące – proponowane wskaźniki:

- liczba osób uczestniczących w analizie uczącej,
- liczba przeprowadzonych diagnoz w firmach,
- średni czas trwania analizy uczącej w przedsiębiorstwie.

Szkolenia – proponowane wskaźniki⁴:

---

⁴ Ostateczny kształt wskaźnika zostanie określony po wybraniu operatorów.

- liczba osób, która została przeszkolona w zakresie GOZ i podstaw ESG

Wizyty studyjne – proponowane wskaźniki:

- liczba wizyt studyjnych,
- liczba firm biorących udział w wizytach studyjnych.

Inwestycje

- liczba zakupionych środków trwałych,
- liczba zakupionych WNiP,
- wartość nakładów prywatnych w 2. etapie.

Rezultaty bezpośrednie (wskaźniki zostaną sprecyzowane w trakcie wdrażania oraz przygotowania ewaluacji pilotażu).

- nowe produkty zaprojektowane zgodnie z zasadami ekoprojektowania przez przedsiębiorstwa uczestniczące w pilotażu,
- nowe przedsięwzięcia proekologiczne wdrożone przez przedsiębiorstwa uczestniczące w pilotażu,
- innowacje wprowadzone w przedsiębiorstwach uczestniczących w pilotażu, w tym:
  - innowacje organizacyjne, czyli usprawnienia (przemodelowania) w zakresie GOZ,
  - innowacje procesowe, czyli realizacja zasad GOZ w procesach produkcyjnych,
- nowe umiejętności pracowników i kadry zarządzającej, niezbędne dla świadomego kierowania transformacją firmy w kierunku GOZ i zrównoważonego rozwoju.

Rezultaty odroczone

- nowe współprace biznesowe nawiązane przez uczestników pilotażu dzięki wdrożeniu innowacji związanych z GOZ,
- nowe produkty zaprojektowane zgodnie z zasadami ekoprojektowania przez przedsiębiorstwa uczestniczące w pilotażu,
- ograniczenie kosztów produkcji wynikające z wdrożenia innowacji związanych z GOZ,

- zmniejszenie skali zużycia surowców w procesach produkcyjnych,
- wdrożenia zasad 6R przez przedsiębiorstwa uczestniczące w pilotażu,
- zwiększenie stopnia dostosowanie uczestników pilotażu do regulacji związanych z GOZ,
- praktyczne wykorzystanie kompetencji nabytych przez pracowników i kadre zarządzającą dzięki uczestnictwu w pilotażu,
- wdrażania przez uczestników pilotażu dalszych działań w zakresie GOZ zgodnie z założeniami map drogowych,
- korzyści biznesowe związane z włączeniem uczestników pilotażu w GOZ-owe łańcuchy wartości (korzyści odnosząc będą się do adekwatnych wyników finansowych, które wraz ze wskaźnikami określone zostaną podczas wdrażania oraz przygotowywania ewaluacji pilotażu).

Celem ewaluacji będzie również całościowe podsumowanie osiągniętych efektów i oparta na tym ocena skuteczności pilotażu. Zakres ewaluacji obejmie ponadto następujące zagadnienia:

- ocenę użyteczności wsparcia, w tym ocenę formuły wdrażania opartej na zaangażowaniu operatorów i porównanie usług poszczególnych operatorów,
- porównanie efektów pilotażu z efektami innych interwencji o podobnym charakterze (np. Działanie 1.3 FEPW).

Zidentyfikowane ryzyka wdrażania programu

- problem wnioskodawców z rozróżnieniem pilotażu i poddziałania 1.3. FEPW (konieczność demarkacji pilotażu i innych programów w obszarze GOZ, realizowanych przez PARP oraz dobrej komunikacji skierowanej do przedsiębiorców),
- niezrozumienie przez przedsiębiorców, czym jest domykanie obiegu materiałów w gospodarce o obiegu zamkniętym,
- rekrutowanie przez operatorów większej liczby małych firm z uwagi na mniejszą liczbę godzin diagnozy potrzebnych dla tej kategorii podmiotów,

- potwierdzenia z instytucją zarządzającą wymaga możliwość rozliczania 1. etapu programu realizowanego przez operatorów w formie ryczałtowej.

6. PROCES PROJEKTOWY

Uczestnicy/czki procesu projektowego

Proces projektowy został przeprowadzony przez zespół projektowy inno_LAB. W skład głównego zespołu projektowego weszły następujące pracownice/y PARP:

- Marta Malesińska – Departament Analiz i Strategii
- Sylwia Rink – Departament Analiz i Strategii
- Izabela Banaś – Departament Analiz i Strategii
- Maciej Szałaj – Departament Analiz i Strategii
- Dorota Węclawska - Departament Analiz i Strategii
- Agnieszka Katowicz - Departament Analiz i Strategii
- Marta Siwak – Departament Internacjonalizacji Przedsiębiorstw
- Aneta Jeziorska-Bakiera - Departament Internacjonalizacji Przedsiębiorstw

Metodologia

Proces prowadzony był wg metodologii service design. Ten tryb pracy został przyjęty z uwagi na potrzebę zrozumienia potrzeb użytkowników. Wybrana metoda pracy charakteryzuje się koncentracją na ich realnych potrzebach, bolączkach i wyzwaniach.

Prace projektowe odbywały się przede wszystkim w formule warsztatowej on-line, dodatkowo miały miejsce spotkania robocze zespołu projektowego. Celem spotkań zespołu

projektowego było analizowanie materiałów z warsztatów, dopracowywanie rozwiązań projektowych oraz planowanie dalszych kroków w procesie.

Proces projektowy trwał około czterech miesięcy (marzec – czerwiec 2024).

Spotkania odbywały się w formule zdalnej z wykorzystaniem narzędzi:

- Teams do komunikacji audiowizualnej,
- Mural do pracy warsztatowej.

Punktem wyjścia procesu projektowego był jeden z prototypów programu pt. Akcelerator rozwiązań cyrkularnych, wypracowany na przełomie 2020/21 r. w ramach innego procesu projektowego, prowadzonego w metodologii *systems thinking*. Poniżej zaprezentowano założenia tego prototypu.

Akcelerator rozwiązań cyrkularnych

Wyzwanie, na jakie odpowiada rozwiązanie:

Jak pomóc w tworzeniu trwałych partnerstw biznesowych (synergii biznesowych), tak aby tworzyły one wspólnie produkty i usługi dostarczane w logice GOZ, na dużą skalę oraz w ramach obecnie istniejących regulacji.

Odbiorcy rozwiązania:

Małe i średnie firmy, które chcą dokonywać transformacji swoich łańcuchów wartości zgodnie z ideą GOZ, które chcą rozwijać cyrkularne przedsięwzięcia i rozwiązania w oparciu o partnerstwa.

Zakres działania:

- aktywne poszukiwanie uczestników programu,
- usługa brokerska – aktywne poszukiwanie partnera i technologii w celu stworzenia cyrkularnego łańcucha wartości, reprezentacja beneficjenta w procesie poszukiwania partnera,

- wsparcie doradcze pod kątem cyrkularnego dopasowania łańcuchów wartości oraz wypracowywania produktów i usług GOZ, w tym ewentualne kojarzenie z wykonawcami prac badawczo-rozwojowych oraz wsparcie w zakresie ekoprojektowania,
- wsparcie doradcze ukierunkowane na zmianę modeli biznesowych na cyrkularne oraz znajdowanie szans biznesowych,
- doradztwo technologiczne i prawne (pod kątem możliwości zastosowania danych technologii),
- informacja na temat dostępnych źródeł finansowania niezbędnych do stworzenia cyrkularnego łańcucha wartości,
- organizacja wizyt studyjnych w krajowych lub zagranicznych firmach w celu pozyskania wiedzy o możliwościach technologicznych dla planowanego nowego łańcuch wartości (usługa uzupełniająca do usługi doradztwa technologicznego dostępna tylko jeśli jest niezbędna do zaaplikowania w nowym łańcuchu wartości beneficjenta),
- promowanie idei innowacyjnych rozwiązań/technologii GOZ, współpracy w modelu cyrkularnym poprzez organizację spotkań klubu alumnów i innych wydarzeń animujących współpracę,
- uczestnictwo w programie ma pozwolić na znalezienie partnera, dzięki współpracy z którym możliwe będzie dopasowanie ich łańcuchów wartości pod kątem realizacji idei GOZ lub/oraz wypracowanie produktów i usług GOZ.

Kluczowe korzyści dla odbiorców:

- ułatwienie w nawiązaniu relacji biznesowych z partnerami, z którymi tworzyć można cyrkularne łańcuchy wartości,
- wsparcie w przemodelowywaniu procesów w firmach w oparciu o standardy GOZ,
- reprezentacja, uwiarygodnienie firm uczestniczących w akceleratorze przed większymi partnerami,
- możliwość pozyskania praktycznej wiedzy o możliwych rozwiązaniach technologicznych dla planowanego nowego łańcuch wartości podczas wizyt studyjnych,
- motywacja i inspiracja do inwestycji w rozwiązania GOZ i technologie środowiskowe,

- wiedza w zakresie nowych szans biznesowych związanych z funkcjonowaniem na rynku GOZ,
- dostęp do najnowszej technicznej wiedzy w zakresie GOZ.

Start projektu

Prace projektowe rozpoczęły się od spotkania zespołu projektowego, na którym potwierdzono skład osobowy zespołu, przedstawiono harmonogram prac oraz wyrównano wiedzę na temat prototypu, który miał być punktem wyjścia prac projektowych. Przedyskutowano również ograniczenia formalne związane z wdrażaniem projektowanego rozwiązania, zdefiniowano ryzyka i szanse projektowe, zarówno wewnętrzne dotyczące zespołu i organizacji pracy, jak i zewnętrzne dotyczące samego prototypu.

Testowanie I

Plan testów prototypu powstał na spotkaniu zespołu 20.03.2024. Zebrano informacje na temat tego, co powinno zostać zweryfikowane, przygotowano wstępne pytania i zdefiniowano grupy docelowe badań.

Pierwsza iteracja testów prowadzona była w okresie 2-22.04.2024 r. w oparciu o scenariusze wywiadów i prototyp nr 1. Testy były realizowane w formie indywidualnych, zdalnych wywiadów pogłębionych, w trakcie których respondenci zapoznawani byli z prototypem - prezentacją graficzną przedstawiającą ścieżkę programu obejmującą następujące elementy:

- Dla kogo? (definicja pożądanego beneficjenta/a programu)
- Etapy programu:
  - aktywne poszukiwanie uczestników programu,
  - znajdowanie „business opportunity” oraz wsparcie doradcze ukierunkowane na zmianę modeli biznesowych na cyrkularne,
  - wsparcie doradcze pod kątem cyrkularnego dopasowania łańcuchów wartości oraz wypracowywania produktów i usług GOZ – model biznesowy,

- wizyty studyjne,
- doradztwo technologiczne i prawne,
- usługa brokerska – aktywne poszukiwanie i dobór partnera technologii w celu stworzenia cyrkularnego łańcucha wartości,
- informacja o źródłach finansowania,
- promowanie idei innowacyjnych rozwiązań/technologii GOZ/klub alumna.

Głównym celem testów było:

- poznanie uwarunkowań tworzenia partnerstw biznesowych (synergii biznesowych), tak aby tworzyły one wspólnie produkty i usługi dostarczane w logice GOZ,
- weryfikacja formuły instrumentu wsparcia w kontekście potrzeb firm,
- poznanie opinii potencjalnych operatorów programu na temat możliwości wdrożenia, programu i potencjale organizacji do jego realizacji,

Jednocześnie zbierano też informacje dot. potrzeb firm i wyzwań stojących przed nimi w kontekście transformacji w kierunku modelu gospodarki o obiegu zamkniętym i roli partnerstw oraz gromadzono wiedzę pozwalającą uszczegółwić poszczególne elementy rozwiązania.

W testach wzięło udział 20 osób w tym:

- 8 ekspertów w zakresie GOZ,
- 3 potencjalnych operatorów programu,
- 2 firmy, które dokonały transformacji w kierunku modelu GOZ,
- 3 firmy nie mające doświadczenia w temacie GOZ,
- 1 dostawca rozwiązania/technologii środowiskowej,
- 3 firmy, które od początku swojej działalności realizują model zgodny z GOZ (nie przechodziły transformacji).

Wnioski z pierwszej rundy testów zostały zebrane oraz przeanalizowane przez zespół projektowy na spotkaniu 23.04.2024. oraz kontynuowane na spotkaniu 24.04.2024.

Najważniejsze wnioski z pierwszej rundy testowania

- Małe i średnie firmy nie mają wewnętrznej motywacji do transformacji zgodnie z ideą GOZ. Czynnikiem zmian w firmach są raczej regulacje, wymogi kontrahentów czy dostępne rozwiązania i technologie, które np. pozwalają na oszczędności finansowe związane z mniejszym zużyciem energii.
- Wdrażanie rozwiązań GOZ utrudniają: brak wiedzy i kompetencji w firmach, brak świadomości nadchodzących zmian w regulacjach, brak czasu oraz środków finansowych na wdrażanie cyrkularnych rozwiązań, brak dobrych doradców na rynku, szczególnie w obszarze technologii.
- Zidentyfikowano dużą trudność w definiowaniu pojęcia partnerstwa i statusu partnera w programie oraz znalezieniu wartości, którą program miałby mu dostarczyć. Pewne wyzwanie zidentyfikowano również w sposobie weryfikacji zawiązania partnerstwa.
- Uczestnicy testów w bardzo różnorodny sposób definiowali pojęcie cyrkularny łańcuch wartości: odnosili się w wypowiedziach do cyrkularnego obiegu, definicji gospodarki o obiegu zamkniętym, zagospodarowania odpadów, cyrkularnych rozwiązań na poziomie kilku firm. Wskazywali jednocześnie, że transformacja całego łańcucha wartości jest bardzo idealistyczna, zamknięte obiegi nie są w pełni osiągalne i można jedynie dążyć do cyrkularności łańcuchów.
- Za bardziej adekwatne dla ukierunkowania programu uznano pojęcie „domykania obiegu” niż „domykania łańcucha wartości”.
- Uznano w konsekwencji, że doprecyzowania wymaga opis grupy docelowej programu na: małe i średnie firmy produkcyjne, które chcą podjąć działania ukierunkowane na domykanie obiegu w procesach produkcyjnych zgodnie z modelem gospodarki o obiegu zamkniętym (zawężenie do przepływów surowcowych/materiałowych).

Zdiagnozowano dwa typy potencjalnych beneficjentów:

1. Firma produkcyjna, która generuje odpady poprodukcyjne i podlega (lub zaraz zacznie podlegać) regulacjom, które wymagają eliminacji lub znacznego ograniczenia generowania odpadów.
  2. Firma będąca elementem łańcucha produkcyjnego, od której kontrahent wymaga lub wymagać będzie dostosowania się do swoich standardów, co oznacza eliminację lub znaczne ograniczenie generowania odpadów.
- Do eliminacji/redukcji generowania odpadów stały partner nie jest konieczny (stałe partnerstwo też nie), cel ten może zostać osiągnięty np. poprzez zakup technologii lub jednorazowe przeprojektowanie procesu produkcyjnego.
  - Zasadniczy element wyzwania, które było podstawą stworzenia pierwszego prototypu, tzn. założenie, że partnerstwo jest kluczowym narzędziem do tworzenia cyrkularnych łańcuchów wartości, nie znalazło potwierdzenia w testach.
  - Rozważenia wymaga zawężenie wyboru operatorów do konkretnych obszarów lub branż.
  - Do programu należy dodać etap audytu/diagnozy procesów w łańcuchach wartości zakończony powstaniem raportu z audytu + roadmapy z rekomendacjami dot. wdrożenia działań związanych z domykaniem obiegu zgodnie z modelem GOZ.
  - Firmy wskazywały na potrzebę finansowania wdrażania rozwiązań GOZ.
  - Zdiagnozowano potrzebę dodania części edukacyjnej programu: szytych na miarę szkoleń dla pracowników – wsparcia w transformacji w kierunku GOZ oraz elementu uświadamiającego w zakresie sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju i dyrektywy CSRD (skutki regulacji dla MSP).
  - W przypadku wizyt studyjnych potencjalni operatorzy wskazywali na zobowiązanie firm do udziału w kosztach wizyt.
  - Zebrano informacje na temat kryteriów wyboru operatora programu oraz propozycje dot. KPI programu.

Wnioski z testowania wskazały na konieczność zmiany pierwotnych założeń w zakresie wyzwania projektowego i rezygnacji ze wspierania partnerstw. Po przeanalizowaniu wartości, jaką dostarczałby poprawiony prototyp zespół projektowy uznał, że program adresowałby podobne potrzeby firm, jak program realizowany przez PARP w ramach poddziałania 1.3 Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (Gospodarka o Obiegu Zamkniętym w MSP Etap I – Opracowanie modelu biznesowego GOZ-transformacji), ale dostarczany byłby w innej formule (operator wybierany przez PARP zamiast wykonawcy kontraktowanego przez beneficjenta).

Na spotkaniu w dniu 29.04.2024 zespół oraz osoby zarządzające Departamentem Internacjonalizacji Przedsiębiorstw oraz Departamentu Analiz i Strategii uznały za wartościowe przetestowanie w ramach pilotażu takiego wariantu.

8.05.2024 odbyło się spotkanie zespołu projektowego, który poddał walidacji zmieniony po spotkaniu 29.04.2024 prototyp oraz dopracował następujące nowe elementy rozwiązania:

- kryteria wyboru operatora,
- zadania operatora,
- sposób zapewnienia elementu edukacyjnego w programie poprzez przeprowadzenie audytu uczącego i angażującego sposobu wypracowywania rekomendacji,
- sposób przeprowadzania wizyt studyjnych i warunki realizacji tego elementu rozwiązania,
- warunki i przedmiot grantu na wdrożenie inwestycji/zmian wskazanych w roadmapie,
- sposób rozliczania etapu 2 programu (wsparcie na inwestycje),
- sposób realizacji promocji projektów po programie.

Podczas spotkania przeprowadzono również analizę rozwiązania pod kątem aspektów środowiskowych, zgodnie z zasadą DNSH/do not significant harm (analiza objęła następujące cele środowiskowe: łagodzenie zmian klimatu, adaptacja do zmian klimatu,

odpowiednie użytkowanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling, zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody lub ziemi, ochrona i odtwarzanie bioróżnorodności i ekosystemów).

Zdecydowano o przeprojektowaniu prototypu zgodnie z wnioskami ze spotkania i zaadresowanie potencjalnych ryzyk środowiskowych następujących elementów: kryteria wyboru operatora, zakres audytu i roadmapy, warunki inwestycji.

Testowanie II

Druga iteracja testów prowadzona była w okresie 22.05.2024-5.06.2024. Plan testowania wraz z propozycjami wstępnymi pytań testujących opracowany został przez Zespół projektowy na spotkaniu w dniu 10.05.2024 r.

Celem testów była weryfikacja poprawionej koncepcji instrumentu wsparcia.

Testowanie prototypu nr 2 prowadzone było w formie zdalnych, indywidualnych wywiadów pogłębionych, w trakcie których respondentki/ci zapoznawani byli z prototypem - prezentacją przedstawiającą schemat programu i zakres proponowanego wsparcia.

Testowanie koncentrowało się na weryfikacji poprawionych elementów prototypu.

W testach wzięło udział 11 osób, w tym:

- potencjalny operator (2),
- potencjalna beneficjent/ka (4),
- ekspertki/eksperci w obszarze GOZ(4),
- ekspertka w obszarze zasad DNSH w programach operacyjnych.

Wyniki testowania zebrano i przeanalizowano podczas spotkania zespołu projektowego w dniu 7.06.2024 r. Podczas warsztatu on-line wypracowano rekomendacje zmian w prototypie, doprecyzowano cele programu oraz pilotażu, a także wytyczne do prowadzenia ewaluacji programu oraz jego promocji.

Prototyp III: spis najważniejszych zmian

Odbiorcy:

- przywrócono możliwość skorzystania z programu przez mikrofirmy,

Przebieg programu:

- zrezygnowano z używania sformułowania „audyt” na rzecz analiza lub diagnoza, jako bardziej odzwierciedlające charakter pracy operatora i bardziej przyjazna w odbiorze przez firmy.
- zrezygnowano z wcześniejszej koncepcji objęcia wypracowywanych rekomendacji i diagnozy w firmie zasadą DNSH (do not significant harm) w oparciu o rozporządzenie UE 2020/852 w sprawie ustanowienia ram zrównoważonych inwestycji (tzw. Taksonomii UE) na rzecz uproszczonej, obowiązującej w programie FENG konieczności spełnienia zasady zrównoważonego rozwoju, o której mowa w art. 9 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2021/1060.
- doprecyzowano czas realizacji 1. etapu przez operatora (12 miesięcy) oraz czas na realizację usługi dla jednej firmy – maksymalnie 6 miesięcy.
- dodano warunek konieczności zapewnienia przez firmę zaangażowania w proces diagnozy i wypracowywania rekomendacji zespołu, składającego się z osób odpowiedzialnych za poszczególne obszary jej funkcjonowania.
- doprecyzowano wymagania w konkursie na wybór operatora programu tzn: przy weryfikacji realizacji wskaźnika 6R zdecydowano o premiowaniu wyżej niż pozostałe zasady R wykazania stosowania zasady Refuse, Reduce, Reuse, Recover.
- doprecyzowano wymagania dot. ekspertów po stronie operatora: powinni oni wykazywać się doświadczeniem w przeprowadzaniu transformacji firm w kierunku GOZ. Wśród ekspertów musi znajdować się ekspert w obszarze

technologii gospodarki o obiegu zamkniętym z praktycznym doświadczeniem w ich wdrażaniu.

- wskazano, co podlega ocenie na etapie wejścia do 2. etapu programu.
- dodano informacje o poziomie dofinansowania w 2. Etapie.
- doprecyzowano długość trwania 2. Etapu.
- dopuszczono koszt usług doradczych (do 5%) jako kwalifikowany.
- dodano element animacji dla operatorów programu, która jak zdiagnozowano w testach może stanowić dodatkową korzyść dla tej grupy interesariuszy.

Pozostałe wnioski wynikające z procesu projektowego:

- Zespół projektowy podjął decyzję o rezygnacji z wymagania realizacji zasady DNSH według rozporządzenia (UE) 2020/852 w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje w pełnym wymiarze w pilotażu, z uwagi na brak takiego wymogu w odniesieniu do projektów finansowanych z Funduszy Europejskich dla Nowoczesnej Gospodarki (zdecydowano o konieczności spełniania zasad zrównoważonego rozwoju, o której mowa w art. 9 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2021/1060. a więc w wersji uproszczonej). Z uwagi jednak na zmieniające się otoczenie prawne dotyczące stosowania wymogów taksonomicznych i obszaru ESG i prawdopodobnie wyższych wymagań w odniesieniu do programów współfinansowanych z UE w kolejnej perspektywie finansowej, rozważenia wymaga przygotowanie firm i instytucji do ich wdrożenia poprzez dedykowane temu celowi inicjatywy.
- Wskazane jest przeprowadzenie analizy/badania w obszarze wskaźników opisujących zmiany działalności związanej z GOZ, stosowanych przez beneficjentów poddziałania 1.3 FEPW, w celu weryfikacji ich stosowania przez firmy i ich adekwatności, w tym w odniesieniu do wskaźników pomiaru dla standardu E5 ESRS obowiązującego podmioty podlegające raportowaniu według dyrektywy CSRD.